

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 44. Quid de Archidiaconatu sit notandum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42600

ex causæ arduitate & aliis circumstantiis, *Dripte*
pag. 55.

An Vicarius generalis præcedere debeat alios quos- 253
cumque etiam de Capitulo Cathedrali, non est no-
strum definire: videri potest *Riccini* p. 4. R. 390. &
391., ubi pugnat pro Vicario, uti & *Barb.* alleg. 54.
à n. 143. item *Cabass.* l. 1. c. 13. n. 19.; si tamen sit Ca-
nonicus, dicit non ideo ante alios deberi illi præce-
dentiam in choro vel Capitulo; vide etiam *Zerolam*
p. 2. v. *Vicarius*. Plura de Vicariis Episcopi videri
possunt apud *Leur.* in speciali tract. sub hoc titulo.

Q. 44. Quid de Archidiaconatu sit notandum. 254
R. Seqq.

§. I. Cap. I. & 7. *De off. Archid.*, dicitur qui-
dem Archidiaconus esse Vicarius Episcopi in omni-
bus, differt tamen à Vicariis, 1. quòd hi sint dativi,
id est, dati, assumpti & constituti ab Episcopo, Archi-
diaconus autem sit à jure statutus. 2. Quòd illorum
officium Episcopo mortuo cesset, nisi cum consensu
Capituli continuetur, maneat autem officium Archi-
diaconi. 3. Quòd à Vicariis non appelletur ad Episco-
pum, cum idem cum illo tribunal constituent; ab
Archidiacono autem, utpote inferiore, appellari pos-
sit ad Episcopum. 4. Etiam functione differt à Vi-
cariis.

§. II. De jure communi deberet unus tantum 255
in una diocesi esse Archidiaconus, qui post Episco-
pum sit primus in dignitate quoad stallum in choro
& vocem in Capitulo, sed his derogavit nunc con-
suetudo, nam vix est in Germania diocesis, quæ plu-
res non habeat; neque officium Archidiaconi dat
præferentiam in choro vel Capitulo.

§. III. Archidiaconus debet esse Diaconus secun- 256
dum dicenda n. 797., nam ideo dicitur Princeps Dia-
conorum: nihilominus etiam hinc videtur præscri-
psisse

psisse usus, nam sæpe sunt tantum Subdiaconi aut Clerici; imò in diocesi Monasteriensi multæ Abbatiæ sunt Archidiaconissæ, quamvis per Commissarium Ecelesiasticum debeant officium explere.

257 §. IV. Licet Cap. *Diaconi*, II. dist. 93. dicatur Diaconi esse oculi Episcopi, id tamen propriè convenit Archidiaconis, uti habetur Cap. 7. h. t. & in *Trid.* Ses. 24. c. 12. de Reform., quia nempe pro Episcopo advigilant gregi, visitant parochias, corrigunt mores, custodiunt ea, quæ sunt Ecclesiæ, uti habetur cap. 3. h. t. Quamvis autem Cap. 2. dicatur ad eos pertinere, ut curent Evangelium & ordinent circa canenda ac cantores, tamen in his partibus ea facere non solent. Vide *Dript* in spec. archid. s. I. a. 4.

258 §. V. Ad Archidiaconos spectat visitare, quibus quoad hoc subsunt Archipresbyteri seu Decani, Cap. 7. h. t. & Cap. 1. De off. Archipresb. Monasteria tamen Religiosa visitare non possunt, nisi adsit consuetudo, Cap. 10. h. t. Imò putat *Dript* a. 7. Episcopos ipsos non habere potestatem visitandi Monasteria Monialium, quæ sunt redacta in aliquam Congregationem, aut in quibus viget observantia: quidquid sit de hoc, de quo videri potest *Barb.* de potest. Episc. alleg. 74 à n. 16., rectè dicit *Dript* a. 8. Episcopos non habere potestatem ordinariam ad puniendos Regulares exemptos, etiamsi sint in Parochiis extra Monasteria, sed debere monere eorum Superiores, ut puniant, ac petere certiores fieri de punitione facta: quòd si Superiores neglexerint, Episcopi tanquam delegati Sedis Apostolicæ punire possunt: subsunt autem Regulares etiam exempti jurisdictioni, correctioni & punitioni Episcopi in illis, quæ curam animarum & Sacramentorum administrationem concernunt, uti ex *Trid.* Ses. 6. c. 3. de regul. notat *Fagn.* in Cap. *Grave*, de off. Ordin.

din. n. 35., & in Cap. *Tuarum*, de privilegiis n. 42.

§. VI. Archidiaconus secundum *Trid.* Sess. 24. c. 259
3. de Reform. assumpto Notario de consensu Episcopi per seipsum visitare debet: potest tamen Episcopus ex causa rationabili dare ei facultatem, ut visitet per Commissarium Clericum, non autem secularem; & Episcoporum interest scire, an ad id munus idonei substituantur, *Dript* a 9. Debent autem tam Archidiaconi quam Commissarii ipsorum infra mensem de tota visitatione rationes & acta exhibere Episcopo, uti habet *Trid.* supra, *non obstantibus quacumque consuetudine etiam immemoriali atque exemptionibus & privilegiis quibuscumque.* Non potest autem Archidiaconus per suam visitationem impedire visitationem Episcopi aut ejus Vicarii, imò tenetur Episcopus supplere in locis, ubi deficiet diligentia Archidiaconi, *Trid.* supra.

§. VII. Archidiaconus debet semel tantum in anno visitare, nisi necessitas aliud postulet, Cap. 6. h. t., Et statuitur in *Conc. Toletano*, uti refertur Cap. *Inter cetera*, 10. q. 3., ut etiam Episcopus dicecesim visitans non amplius quam unâ die per unamquamque basilicam commorandi licentiam habeat. 260

§. VIII. Archidiaconi judicare non possunt de 261
causis matrimonialibus, & criminalibus, nisi probent possessionem immemoriam; quo tamen casu poterit etiam Episcopus de illis judicare, *Trid.* c. 20. Etiam non possunt propriâ auctoritate committere curam animarum aut conferre beneficia, *Barb. Leur.* p. 2. q. 723.

§. IX. Etiam non possunt Archidiaconi ferre 262
censuras ex vi officii, Cap. 5. h. t. *Trid.* Sess. 25. Cap. 3. de reform., Cap. tamen 7. & 9. h. t. dicitur ad ipsos pertinere institutionem corporalem tam super beneficiis quam etiam dignitatibus, ponere Abbates
& Ab-

& Abbatissas in Sede, examinare promovendos ad sacros Ordines vel ad beneficia, quamvis Cap. 8. dicatur non posse dare commendatitias ad Ordines; sed pro his omnibus spectanda est consuetudo cujusque Diœcesis, quæ in Monasteriensi non est, ut ferant censuras aut examinent ad Ordines.

263 §. X. *Trident. Ses. 25. c. 3. de Reform.* permittit, si expedire videbitur, (si nempe alia pœna non videatur fore salubrior) ut illi, qui defectus corrigunt, imponere possint etiam pecuniarias multas: & quamvis à jure certa pœna sit assignata delicto, docet tamen *Dript* s. 2. a. 4. posse commutari in multam pecuniariam; sed rectè addit ex *Fagnan.* non debere esse statutum vel consuetudinem, ut certum delictum certâ pecuniâ mulctetur, quia sic facillè peccarent ditiores, securi de alia pœna non subeunda.

264 §. XI. *Trid.* suprâ expressè statuit, ut ejusmodi multæ pecuniariæ, eoispo quòd exactæ fuerint, assignentur locis pijs ibi existentibus: & idem mandatur Cap. *Presbyteri*, de pœnis; refertque *Fagn.* pro hoc declarationem sacre Congregationis; Hinc etiam *Hoff. Gem. Covarr. Galet. Barb. Piasec.* cum *Dript* a. 5. docent omnino debere eas multas arbitrio Judicis Ecclesiastici statuas erogari in pios usus: si tamen non sint arbitrariæ sed à Canonibus vel statutis Synodalibus determinatæ, communis sententia est, quòd dictans, si verè & evidenter sit pauper, (quales ordinariè non sunt Archidiaconi) possit eas sibi applicare.

265 §. XII. Cap. *Irrefragabili*, de off. Jud. Ordinis sic statuitur, *Provideant diligenter Ecclesiarum Prelati, ut hoc salutare statutum ad quæstum pecunie vel gravamen aliud non convertant*: circa quod notanda sunt verba *Gersonis* Cancellarii Parisiensis apud *Dionysium Carthus.* de vita & regimine Epi-

scopi

Scopi art. 36. Dicitur non potest, quanta mala faciunt isti scelerati exploratores criminum, quos promotores appellant, qui simplices & agrestes pauperulos vitam satis innocuam agentes & fraudis urbana ignaros saepe in jus pro nihilo vocant, causas & crimina contra eos confingunt eosque vexant, terrent, irritant, & ita eos per talia secum componere ac pacisci compellunt: quod si facere renuerint, crebris & quotidie repetitis citationibus eos supra modum infestant: quod si qualibet occupatione praepediti comparere desierint, censura anathematis aut pecuniaria tanquam rebelles puniuntur; si vero perseveraverint comparere, eorum audientias apud iudicum tribunalia impediunt, morasque & subterfugia dilationum & interlocutionum captant, quae perfacile in foris Ecclesiasticis obtinentur, quatenus simplices longo tadio fatigati cogantur pactione pecunia redimere futuram vexationem atque impensam, sicque pro levi vel nullo delicto, pro exiguo debito sit innumerus cumulus expensarum.

§. XIII. Quales debeant esse Archidiaconi eorumque Commissarii, eleganter expressit S. Bern. de confid. l. 4. c. 6., ubi inter caetera haec habet, ut nempe sint tales, qui adventantium non manus attendant sed necessitates, qui stent viriliter pro afflictis & iudicent in aequitate, qui sint in iudicio industrii, in agendo strenui, in loquendo modesti, qui missi post aurum non eant sed Christum sequantur, qui quaestum legationem non aestiment, non requirant datum sed fructum: qui vulgus non spernant sed doceant; divites non palpent, pauperes gravent sed foveant; qui Ecclesias non spoliunt sed emendent; marsupia non exhauriant sed corda reficiant & crimina corrigant; qui redeant fatigati quidem sed non suffarcinati, gloriantes quod Eccle-

his

*sis reliquerint Ordinem, Clericis disciplinam, De
populum acceptabilem sectatorem bonorum operum*

267

§. XIV. Similiter inter vitia eorum recenset *Dripi*
l. I. a. ult., si delicta occulta publicè puniant; si nimis
avidus sint pecuniarum; si ex respectu humano dissi-
mulent delicta ditiorum ac potentiorum; si permis-
tant se corrumpi pecuniis, ut delicta dissimulent; si
ea signa habeant pro plenis probationibus, quæ sus-
spicionem prudentem vix fundant: similiter vitium
est, si ex vanis suspicionibus rusticos vocent ad iura-
menta, an non hoc vel illud fecerint: tenenturque
Episcopi invigilare ad ista, ne fiant, *March.* in Tribu-
tr. 8. tit. 3. l. 3. Defectus similes Archidiaconorum
recenset *Philippus Rovennius* Archi-Episcopus Phi-
lippensis, de Repub. Christiana l. I. c. 20. n. 8. *Con-
nivunt Archidiaconi ad vitia, recipiunt munera,
conferunt beneficia non meritis, implent ignavis &
inutilibus personis Ecclesias, ut repleant bursas, ar-
ces non personas visitant, res pauperum non erogant
pauperibus sed amicis, imò turpibus personis sacu-
laribus contra Episcopum præscribunt, &
in ejus ordinariam messem extraordinariam falcem
mittunt: scandalizant plurimos, cum impudicus
vel simoniacis ac sacrilegis dissimulant propter mu-
nera vel quia eidem luto inhaerent.*

268

§. XV. Ob hos defectus aliosque similes dicit
Zerola in pr. benef. p. I. v. *Archidiaconus*, eorum ju-
risdictionem hodie extinctam esse, illosque non esse
amplius oculos Episcopi: dicit etiam *Laym.* l. 4. t. 2. c.
4. n. 4. eorum potestatem in multis dicecesibus esse
translatam ad Vicarium Generalem; sed hoc non
tenet in multis dicecesibus, in quibus adhuc reman-
et Archidiaconis officium & auctoritas.

269

§. XVI. In eis, quæ spectant ad emendationem
vel correctionem in visitationibus, non admittitur

appel-

appellatio, nec ad effectum suspensivum nec ad devolutivum, nisi modus excedatur, Cap. *Irrefragabili*, de off. Jud. Ordin., item Cap. *Ad nostram*, de appellat. Plura de Archidiaconis videri possunt in speciali tractatu apud *Leur*.

Q. 45. *Quid de Coadjutoriis sit notandum.* R. 270
De his dicitur à n. 718.

Q. 46. *Quid notandum sit circa erectionem & mutationem beneficiorum.* R. Seqq. 271

§. I. Beneficium erigere, est cum approbatione Superioris Ecclesiastica statuere jus percipiendi fructus ob aliquod spirituale officium: Ecclesias autem Metropolitanas, Cathedrales, Collegiatas, Regulares potest solus Papa approbare; item dignitates, quæ re & nomine novæ sunt ac primæ in aliqua Ecclesia, uti habet communis cum *Lott.* l. 1. q. 5. à n. 12. Episcopus tamen & Prælati habentes jurisdictionem quasi episcopalem pro certo territorio, possunt pro Ecclesia sibi subjecta approbare beneficia similia præexistentibus, v. g. secundum Archidiaconatum vel Personatum, hæc enim non tam sunt nova beneficia quàm extensio priorum: item possunt creare parochiales Ecclesias, uti habetur in *Trid.* Ses. 21. c. 4. de Reform. & Cap. *Ad audientiam*, 3. de ædif. Eccles., *Corr.* l. 3. c. 2. n. 2. Item creare possunt simplicia beneficia. Quid autem circa talia & circa ædificandas Ecclesias possit Sede vacante Capitulum vel Vicarius, explicat *Castrop.* tr. 13. d. 2. p. 2. n. 9. & d. 6. p. 11.

§. II. Possunt in eodem altari constitui plura beneficia, attamen sub diversis invocationibus, *Lamb.* apud *Barb.* de jure Eccles. l. 2. c. 8. n. 27. *Lott.* q. 2. n. 44., q. 30. n. 40. Imò & sub eadem invocatione, *Luca* de Jurepatr. d. 17. n. 3. Potestque admittere Episcopus beneficia in quibusvis Ecclesijs, etiam in-
vixis